

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

SENTENTIAE

Історико-філософський журнал

Виходить чотири рази на рік

Заснований у червні 2000 року

XLV

Issue 2

2026

Вінниця
ВНТУ
2026

Редакційна колегія:

- **Отфريد Гьофе** (Тюбінген, Німеччина)
- **Доменік Декот** (Клермон-Феран, Франція)
- **Сергій Йосипенко** (Київ/Лозана)
- **Барбара Касен** (Париж, Франція)
- **Саймон Кричлі** (Нью-Йорк, США)
- **Олена Луцишина** (Варшава, Польща)
- **Олексій Панич** (Київ)
- **Сергій Пролєєв** (Київ)
- **Сергій Секундант** (Одеса)
- **Микола Симчич** (Київ)
- **Плінію Жункейра Сміт** (Сан-Паулу, Бразилія)
- **Ростислав Ткаченко** (Кембридж, Велика Британія)
- **Марина Ткачук** (Київ)
- **Юрій Чорноморець** (Київ)
- **Іван Іващенко** (Вінниця), *заступник головного редактора*
- **Віталій Терлецький** (Київ), *заступник головного редактора*
- **Олег Хома** (Вінниця), *головний редактор*

Науково-редакційний комітет:

Микола Прадівляний (Вінниця), *заступник головного редактора з міжнародного співробітництва*

Ельвіра Чухрай (Вінниця), *відповідальний редактор*

Ігор Немчинов (Київ), *науковий редактор розділу «Наукове життя»*

Ірина Головащенко (Вінниця)

Анатолій Теклюк (Вінниця)

Ольга Цимбал (Вінниця)

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва **Пор-Рояль** (Київ).

Виходить за підтримки **Спільноти Sententiae**.

Sententiae є науковим журналом Вінницького національного технічного університету; підготовка чисел здійснюється у співпраці з Інститутом філософії НАН України та Українським філософським фондом.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 14 від 26.06.2026 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.31649/sent>

З 2015 року журнал *Sententiae* індексується в Scopus, міжнародній базі даних рефератів і цитувань, що охоплює всі різновиди рецензованих публікацій.

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис *Sententiae* визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», наказом № 409 МОН України від 17.03.2020 включено до **категорії А** Переліку наукових фахових видань України.

Ідентифікатор медіа R30-01506, згідно з рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1234 від 31.10.2023

Контакти:

email: sententiae2000@gmail.com

Поштова адреса:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. *Хмельницьке шосе*, 95, Вінниця, 21021, Україна

© ВНТУ, 2026

СТАТТІ		
РАННЬОМОДЕРНА ФІЛОСОФІЯ	6	Сергій Секундант (Одеса) <i>Метод як система. Клеменс Тимплер і його програма реформи філософії</i> [ENG]
ПАНОРАМА	26	Віктор Козловський (Київ) <i>Логіцизм Бертрана Расела проти антиномій розуму Імануеля Канта</i>
	43	Олена Щербина, Наталія Колотілова (Київ) <i>Сучасне логічне знання і Бейконові ідоли ума: упередження чи помилки?</i>
	66	Анатолій Єрмоленко (Київ) <i>Філософія дискурсу з перспективи зміни парадигм та її рецепції: український контекст</i>
ЛОКАЛЬНІ КОНТЕКСТИ ГЛОБАЛЬНИХ ФІЛОСОФІЙ		
ІНСТРУМЕНТАРІЙ	84	Олексій Панич (Київ) <i>Текстологія «Левіатана»: англійський текст і межі текстологічного консенсусу</i>
	92	Олег Хома (Вінниця), Ренат Швець (Київ) <i>Філософський переклад як прояв філософської культури</i>
ДИСКУСІЇ	133	Ельвіра Чухрай (Вінниця) <i>Що має передавати національна філософська традиція?</i>
АРХІВИ		
	146	Володимир Пилипович (Перемишль, Польща) <i>Листи Івана Мірчука до о. Йосафата Скрутеня ЧСВВ</i>
РЕЦЕНЗІЇ		
	161	Іван Іващенко (Вінниця) <i>Кант і брехня як загроза епістемічній та моральній автономії людини. Timmermann, J. (2025). Kant and the Supposed Right to Lie. Cambridge: Cambridge UP.</i>
	167	Томаш Кольовца (Краків, Польща) <i>На початках історичне дослідження», або як контекст змінює культурні дослідження</i> [ENG]
	172	Натанайлтом де Сантана Морадор (Сан-Паулу, Бразилія) <i>Монтеневські дослідження в Бразилії: франко-бразильські діалоги</i> [ENG]
	179	Катерина Скрипник (Київ) <i>Інтелектуальна тяглість сучасної французької філософії. Sinclair, M., & Whistler, D. (Ed.). (2024). The Oxford Handbook of Modern French Philosophy. Oxford: Oxford University Press.</i>
ПАМ'ЯТЬ І ДІАЛОГ		
	187	Микола Богун (Чернігів), Валерій Загороднюк (Київ), Світлана Кисилиця (Чернігів), Галина Ковадло (Київ), Віктор Козловський (Київ), Віктор Малахов (Нагарія, Ізраїль), Костянтин Малєєв (Київ), Сергій Пролєєв (Київ), Марина Столяр (Чернігів), Тетяна Чайка (Нагарія, Ізраїль) <i>Володимир Шинкарук: особистість, філософ, організатор української філософської спільноти (матеріали круглого столу)</i>
	221	Марина Столяр (Чернігів) <i>Ренесансні «мости» неомарксистського романтика</i>
IN MEMORIAM		
	242	<i>Пам'яті Віталія Терлецького</i>

SENTENTIAE

Publisher: Vinnytsia National Technical University

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing house “Port-Royal” (Kyiv)

4 issues per year

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.31649/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: *Sententiae* is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles, new Ukrainian translations of classics, archival materials and interviews in all areas of the History of Philosophy

Published with the support of the *Sententiae* Community.

The Editorial Team

Editor in Chief

Oleg Khoma (Vinnytsia) sententiae2000@gmail.com

Editorial Board:

Barbara Cassin (Paris, France) barbaracassin2@gmail.com

Yuriy Chornomorets (Kyiv) palamist@gmail.com

Simon Critchley (New York, USA) CritchIS@newschool.edu

Dominique Descotes (Clermont-Ferrand, France) Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Otfried Höffe (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Ivan Ivashchenko (Vinnytsia) transzendentalist@gmail.com Deputy Editor-in-Chief

Olena Lucyszyna (Warsaw, Poland) olucyszyna@iksio.pan.pl

Oleksiy Panych (Kyiv) panych@yahoo.com

Serghii Proleev (Kyiv) uffon@ukr.net

Sergiy Secundant (Odesa) sergiisekundant@gmail.com

Mykola Symchych (Kyiv) msymchych@gmail.com

Plinio Junqueira Smith (São Paulo, Brazil) plinio.smith@unifesp.br

Vitali Terletsky (Kyiv) terletsky.vm@gmail.com Deputy Editor-in-Chief

Rostislav Tkachenko (Cambridge, Great Britain) rostislavtkachenko@gmail.com

Maryna Tkachuk (Kyiv) mltkachuk@gmail.com

Serhii Yosypenko (Kyiv/Lausanne) serge.yosypenko@ukr.net

Scientific and Editorial Committee

Rights & Permissions: **Mykola Pradiivliannyi** (Vinnytsia) *Deputy Chief Editor on International Cooperation* nickddfs@yahoo.com

Managing Editor: **Elvira Chukhray** (Vinnytsia) elvica888@gmail.com

“Academic Life” Section Editor: **Ihor Nemchynov** (Kyiv) i.h.nemchynov@npu.edu.ua

Assistants of the Editor-in-Chief:

Iryna Holovashenko (Vinnytsia) irolho@gmail.com

Anatoliy Tekliuk (Vinnytsia) gcvr216@gmail.com

Olga Tsybmal (Vinnytsia) unicorn@ukr.net

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

email: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.31649/sent45.02>

ARTICLES	
EARLY MODERN PHILOSOPHY	6 Sergii Secundant (Odesa) <i>Method as a System: Clemens Timpler and His Program for the Reform of Philosophy</i> [ENG]
PANORAMA	26 Viktor Kozlovskiy (Kyiv) <i>Bertrand Russell's Logicism versus Immanuel Kant's Antinomies of Reason</i> [UKR]
	43 Olena Shcherbyna, Nataliia Kolotilova (Kyiv) <i>Contemporary Logical Knowledge and Bacon's Idols of the Mind: Biases or Fallacies?</i> [UKR]
LOCAL CONTEXTS OF GLOBAL PHILOSOPHIES	66 Anatoliy Yermolenko (Kyiv) <i>The Reception of the Philosophy of Discourse from the Perspective of Paradigm Change: Ukrainian Context</i> [UKR]
TOOLS	84 Oleksiy Panych (Kyiv) <i>The Textual History of Leviathan: The English Text and the Limits of Textual Consensus</i> [UKR]
	92 Oleg Khoma (Vinnytsia), Renat Shvets (Kyiv) <i>Philosophical Translation as a Manifestation of Philosophical Culture</i> [UKR]
DISCUSSIONS	133 Elvira Chukhrai (Vinnitsia) <i>What Should the National Philosophical Tradition Convey?</i> [UKR]
ARCHIVES	
	146 Volodymyr Pylypovych (Przemyśl, Poland) <i>Letters of Ivan Mirchuk to Fr. Josaphat Skruten OSBM</i> [UKR]
REVIEWS	
	161 Ivan Ivashchenko (Vinnytsia) <i>Kant and the Lie as a Threat to Human Epistemic and Moral Autonomy. Timmermann, J. (2025). Kant and the Supposed Right to Lie. Cambridge: Cambridge UP.</i> [UKR]
	167 Tomasz Kolowca (Kraków, Poland) <i>'Primarily a Historical Study', or How the Context Changes Cultural Studies</i> [ENG]
	172 Natanailtom de Santana Morador (São Paulo, Brazil) <i>Montaignean Studies in Brazil: Franco-Brazilian Dialogues</i> [ENG]
	179 Kateryna Skrypnyk (Kyiv) <i>Intellectual Continuity of Modern French Philosophy. Sinclair, M., & Whistler, D. (Eds.). (2024). The Oxford Handbook of Modern French Philosophy. Oxford: Oxford University Press.</i> [UKR]
MEMORY AND DIALOGUE	
	187 Mykola Bohun (Chernihiv), Valerii Zahorodniuk (Kyiv), Svitlana Kyselytsia (Chernihiv), Halyna Kovadlo (Kyiv), Viktor Kozlovskiy (Kyiv), Viktor Malakhov (Nahariya, Israel), Kostiantyn Maleiev (Kyiv), Sergii Proleiev (Kyiv), Maryna Stoliar (Chernihiv), Tetiana Chaika (Nahariya, Israel) <i>Volodymyr Shynkaruk as a Personality, Philosopher, Organizer of the Ukrainian Philosophical Community (Round Table Materials)</i> [UKR]
	221 Maryna Stoliar (Chernihiv) <i>Renaissance "Bridges" of the Neo-Marxist Romanticist</i> [UKR]
IN MEMORIAM	
	242 <i>In Memory of Vitali Terletsky</i>

IN MEMORIAM



Редколегія журналу з глибоким сумом повідомляє про передчасну трагічну смерть Віталія Терлецького, нашого колеги, члена редколегії і заступника головного редактора. Віталій належав до тих людей, які тримають на собі світ, тому, здається, завжди будуть поряд. Але моторошна безмовність на місці звичного Віталієвого голосу невідпороно свідчить про масштаб нашої втрати.

Віталій присвятив своє життя активному дослідженню спадщини Імануеля Канта й німецької класичної філософії, зробив вагомий внесок у розбудову української філософської термінології як перекладач (серед головних перекладів «Пролегомени» і «Критика сили судження» Канта) і науковий редактор (перший том «Світу як волі і уявлення» Артура Шопенгавера).

Лише 2025-го Віталій опублікував чудовий переклад книги Маркуса Вілашека про Канта, по тому очолював роботу над виданнями історико-філософських творів Івана Мірчука і В'ячеслава Заїкина. Узагалі, відомі Віталієві творчі плани були грандіозними: він мав на меті дати новий переклад першої і другої Критик, готував докторську дисертацію з Кантової етики, пропонував нові

проекти для *Archivum Sententiarum*, де був одним із найактивніших членів редакційної колегії.

Він безкомпромісно плекав найвищі академічні стандарти у власних дослідженнях і транслиував ці стандарти в нашу академічну спільноту. Їх утіленням є численні наукові публікації, зокрема – на сторінках нашого журналу. Служіння науці Віталій розумів не як роботу, а як місію, не шкодував ні часу, ні сил, ні здоров'я для виконання того, що в суто кантівському дусі відчував як свій обов'язок. З наукою було пов'язане все його життя. Віталій є випускником філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, у 2014 захистив кандидатську дисертацію «Арґіогі як проблема онтології», підготовлену на кафедрі теоретичної і практичної філософії цього університету. Працював у Науково-дослідному інституті українознавства, деякий час – на посаді виконувача обов'язків директора. З 2020 року – в Інституті філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, у 2023 році здобув звання старшого дослідника, останнім часом перейшов працювати в омріяний відділ історії зарубіжної філософії...

Сьогодні здається, що в редколегії *Sententiae* Віталій був завжди – настільки органічно він у неї влився, настільки незамінним став у її роботі. Глибоке чуття спільноти, гранична відповідальність, неймовірна ретельність і добросовісність – щодо Віталія це не гучні слова, а лише данина обмеженості мови, не здатної виразити те, якими є люди, що залишають глибокий слід у нашій пам'яті. Віталій прагнув будь що допомогти колегам, особливо молодим, передавав свій величезний досвід у Школі перекладачів культурної інституції «Міжвухами», завжди був готовий підставити плече, забувши про себе.

Члени редколегії *Sententiae* пам'ятатимуть Віталія як щиру і відкриту до академічного діалогу людину, чудового перекладача, редактора і дослідника. А ті з них, кому пощастило, пам'ятатимуть його ще й як справжнього друга, одностудця і правдивого громадянина Літературної республіки, який назавжди залишиться в їхніх серцях.

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інтерв'ю, інформацію про події в царині історії філософії;
- **фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність** <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
- рішення щодо публікаційних перспектив подання ухвалюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
- матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **технічні вимоги до тексту**:
орієнтовний обсяг 15–30 тис. знаків з пробілами; *мови* українська, англійська, французька, німецька; *формат* Word, RTF; *шрифт* Times New Roman, *кегль* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
- **оформлення посилань**:
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з 7-ю версією стилю **APA** (зразки оформлення джерел див., наприклад, тут: <https://guides.library.uq.edu.au/referencing/apa7/reference-list>; можна також скористатися сервісами створення списків літератури, наприклад, у текстовому редакторі Microsoft Word);
 - посилання в тексті, на відміну від APA, подаються у квадратних дужках і містять: **прізвище автора** (редактора, упорядника тощо; при наявності понад двох авторів, наводиться лише прізвище першого і скорочення et al.) з відповідної позиції у списку літератури / **пробіл** / **рік видання** / **двокрапка** / **пробіл** / **номер сторінки** (або діапазон номерів через дефіс)
зразок оформлення посилання: [Арістотель 2010: 286], [Smith et al. 2008: 17-18];
 - якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
зразок оформлення посилання: [Арістотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
 - у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора, редактора тощо (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється зовеликою чи неприйнятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити аббревіатуру, описавши її у примітці, й надалі послуговуватися саме аббревіатурою;
зразок оформлення посилання: [Філософський енциклопедичний словник 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
 - якщо джерело не має автора, але на офіційній сторінці вказано упорядника, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Упоряд.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу**;
- бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
- **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано**:
 - 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською та англійською мовами, 50-60 слів);
 - 3) переклад назви статті англ./укр. мовою; 4) перелік ключових слів (укр., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
- **автори статей також мають подати про себе такі дані**:
 - українською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учене звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, email та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical ones), translations, archival sources, reviews, interviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our journal’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via email sententiae2000@gmail.com or via our website <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 15.000-30.000 characters with spaces; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Quotations and punctuation should follow British style.
 - The reference list should be formatted according to APA style (7th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 50-60 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Наукове видання

SENTENTIAE

Історико-філософський журнал

XLV

(№ 2 / 2026)

Літературне редагування *Володимир Стерденко*

Коректор *Юрій Старовойт*

Дизайн обкладинки *Олексій Чекаль*

Ідентифікатор медіа R30-01506,
згідно з рішенням Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 1234 від 31.10.2023

Підписано до друку 25.08.2026 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 24,24. Обл.-вид. арк. 23,65.
Наклад 50 пр. Зам. № 2026-025.

Видавець і виготовлювач –
Вінницький національний технічний університет,
Редакційно-видавничий відділ.
Головний корпус ВНТУ, к. 114,
Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця, 21021.
press.vntu.edu.ua/index.php/journ
email: rvv.vntu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.